

DR KENÉZ-KURLÄNDER EDE
SZEMLÉJE

SZOMBAT

Két husvétii cikk

A szedőszekrény ördöge. — Rabbi-
avatás után. — Chopin-verseny
disszonáns hangokkal. — Kellér An-
dor: „A szerkesztő ur” — Löwinger
Sámuel dr. levele. — Stern Samu
hitk. elnök cikkének visszhangja.
— Olvasom . . . ! Nem olvasom . . . !
— Színes riportok. — Hírek.

Dr. Rakonitz Dezső ismét a Bikur Cholim elnöke

Az Országos Bikur Cholim Betegeket Gyámolító Egyesület folyó hó 21-én tartotta meg 65-ik rendes közgyűlését dr. Rakonitz Dezső elnöke mellett az egyesületi székházban. Dr. Rakonitz elnök klasszikusan felépített beszámolójában megemlékezett az egyesület két tekintélyes tagjáról, akik az év folyamán hunytak el. Néhai Frankl Adolf felsőházi tagról és Klein Jakabról. Indítványára jegyzőkönyvileg örökítették meg az elhunytak érdemeit és Frankl Adolf nevére 500 pengőre szóló alapítványt létesítettek, amelynek kamatait a halálozás évfordulóján az egyesület kórházi betegek között osztják ki. Ezután beszámolt az elmúlt év eseményeiről, felsorolta, hogy a szegénysorsu betegek között több mint tizenkétezer ebédet szolgáltatott ki és ezerhatszáz esetben nyújtottak orvosi segítyt. A zárszámadás során megemlékezett az elnök Mayer Miksa alelnökről. Ehrenfeld Márton pénztárosról és Lówi Samu titkárról, akik fáradságot nem ismerő munkával igyekeznek az egyesület fellendítését elősegíteni.

Kahán Frankl Samu orthodox országos irodai elnök szólalt fel azután és köszönetét tolmácsolta az egész vezetőségnek az egyesület érdekében kifejtett munkálkodásukért. Majd megejtették a választásokat, amelyeknek során egyhangu lelkesedéssel ismét elnökké választották dr. Rakonitz Dezsőt, alelnökök lettek Mayer Miksa és Klein Boldizsár, igazgatók: Stern Leó, óbudai Freudiger Fülöp, majd negyven tagu választmányt választottak, köztük: óbudai Freudiger Ábrahám, Kahán Frankl Samu, dr.

Friedmann Izidor, Binetter Jenő, Mayer Ignác, Stern Ödön, Schlanger Imre, Groszberg Jenő szerkesztő és többeket.

A választások megejtése után Mayer Miksa, mint a választási bizottság elnöke meleg üdvözlő szavakkal nyújtotta át az elnöknek új mandátumát, s végül dr. Rakonitz Dezső hálásan megköszönte a bizalmat és előjáró társai nevében is ígéretet tett, hogy a jövőben is szíven viselik az egyesület érdekeit.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY

A pesti izraelita hitközség előjárósága a körzeti templomaiban pályázatot hirdet legközelebb betöltésre kerülő két kántori állásra.

Ezekre az állásokra csakis vallásos és erkölcsös előéletű, valamint megfelelő képesítéssel bíró állásnélküli, magyar honos kántorok pályázhatnak, akik 40. életévüket még nem töltötték be.

A kellően felszerelt kérvények ez évi április hó 15-ig VII. Sip ucca 12. I. 21. szám alá nyújtandók be.

Budapest, 1937. március 18.

A pesti izr. hitközség előjárósága.

EREDMÉNYTELEN PÁLYÁZAT. A pesti izr. hitközség előjárósága 400 pengős díjat tüzött ki egy 6-10 iv terjedelmű zsidótárgyu elbeszélésre, 10-14 éves gyermekek részére. A pályázati határidő lejártáig 26 pályamunka érkezett be, a pályamunkák meghíralására kiküldött bizottság azonban, sajnós, egyetlen művet sem talált megfelelőnek és a pályadíja nem adhatta ki. A pályázók kellő igazolás mellett átvehetik munkájukat bármely nap délelőtt a hitközségi tanfelügyelőségen (VII., Sip u. 12. III. 50.)

HUSVÉTI MANNA-CIKÓRIÁT ajánljuk a hithű háziasszonyok figyelmébe!

A „RÉGI VAC-ISTÁK” felkérlik mindazokat a footballbarátokat, akik azelőtt a VAC táborába tartoztak, hogy kedden, márc. 30-án este 9 órakor a Bucsinszky-kávéház külön termében tartandó összejövetelen feltétlenül megjelenni sziveskedjenek. Az öreg VAC-isták összetartására, most a Nemzeti Bajnokság B. ligájának felállítása idején a VAC-nak és VAC Football Club-nak kétszeresen van szüksége.

KAMARA MOZGÓ

Egy férfiért sem érdemes

(SILHOUETTE)

Irta és rendezte:
WALTER REISCH

Főszereplők:

Luli von Hohenberg, Fred Hennings,
Lisl Handl

Előadások kezdete: hétköznapokon fél 6, fél 8, fél 10 órakor; szombat, vasár- és ünnepnapokon 4, 6, 8, és 10 órakor.

SZOMBAT

Dr. KENÉZ-KURLÄNDER EDE
SZEMLÉJE

Két húsvéti cikk — nem Deák Ferenc szellemében

Két tűz között

A budapesti sajtó két ellentétes pólusán, a kapitalizmus organumában egyfelől és a német nemzeti szocializmusért lelkesedő napilapban másfelől megjelenik, mint húsvéti téma, a zsidó probléma. Már maga ez a tény is, komoly meggondolásra készítet. A *Pester Lloyd* Németh Imre tollából egy egész értekezést közöl „A zsidókérdés időszerűsége” címen, az Uj Magyarországnak pedig a húsvéti melléklet vezércikkében Rajniss Ferenc hangoztatja: „*Józan hangot kérünk minden kérdésben*”. Nagyon jellemző ez a cím, mert felkapott jelszó nálunk, hogy „minden kérdést” megoldunk Magyarországon, ha megoldják a zsidó problémát, ami alatt azonban úgy látjuk, hogy ilyen két különféle temperamentumu gondolkodású ember, mint Németh és Rajniss, nagyjában ugyanezt érti: a zsidóktól vagy el kell szedni mindent, vagy a zsidók adják ide mindenkiket a béke kedvéért.

A zsidó terrorfiuk

Az Uj Magyarországnak cikke nem lép fel azzal az igénnyel, hogy az egész

zsidó-komplexumot felölelje, mégis reánk nézve bizonyos tekintetben fontosabb. Azt állítja ugyanis, hogy a zsidóellenes hangulatot a zsidó hetilapok okozták és terror-fiuknak nevezi egynémely hetilap cikkíróit. Örvendetes jelenség volna, ha a felekezeti sajtó ilyen hatással volna az ellenfelekre. Ez azért volna örvendetes, mert ez azt mutatná, hogy az ellentáborban sokkal nagyobb értéket és jelentőséget tulajdonítanak a zsidósajtónak, mint a magyar zsidóság körében, (már amennyire a támogatásból és a sajtó munkásainak juttatott tiszteletadásból következtetni lehet). Rajniss állításával kapcsolatban emlékeztetünk arra, amit Vázsonyi Vilmos mondott egyszer: a politikai életben annyit ér mindenki, amennyire kellemetlenkedni tud. Ez azonban csak akkor alkalmazható, ha normális viszonyok vannak, ha a sajtó teljes szabadon megírhatja véleményét és a dolgoknak elintézésében valami része van. A mai viszonyok nem ilyenek, így tehát igazat kell adnunk Rajnissnak abban, hogy bizony némely felekezeti hetilap egy-egy meggondolatlan cikkírója tulló a célon és bakot lő.

Stern Samu ellen

Ez a megállapítás alkalmat ad azután Rajnissnak, hogy Stern Samunak a múlt héten „Antibolsevizmus és antiszemizmus” címen a Pesti Naplóban megjelent cikkével foglalkozzék. Azt mondja, rendkívül érdekesen próbálja indokolni az egyébként helytelen, „hivatalos zsidó álláspontot.” Komoly ellenvetést azonban nem tud tenni Stern Samu főérvelése ellen, hogy a komoly antibolsevizmusnak első kötelessége lett volna megszüntetni minden gazdasági és politikai kapcsolatot Szovjet-Oroszországgal. A dolgot kézlegyintéssel elintézi, azaz, hogy a zsidóságnak minden feltétel nélkül harcolni kell a bolsevizmus ellen, hisz a gazdag zsidók frontját kell megerősíteni. Ez a dolog természetesen túlságos és a probléma fontosságához nem is méltó leegyszerűsítése. A további diskusszióban a logikátlanság nem akadály a legfurcsább állításokra. Stern Samu hivatkozik arra, hogy a bolsevista vezérek elhagyták hitüket mielőtt elárulták volna hazájukat és így tehát őket a zsidóság rovására nem lehet írni. Rajniss erre azt felelte, hogy ők dacára ennek mégis csak zsidónak tartják. (De ha így van, hogyan akceptálhatnak zsidó származásu papokat?) Stern Samu felemlítette, hogy a zsidóság mindenkor kitartott magyar hazája mellett, amit az is mutat, hogy a numerus klausus ügyében semmiféle külföldi beavatkozást nem kért. Erre Rajniss világosan azt válaszolta, hogy nem kellett tiltakozni, mert ott állott a külföldi zsidóság, amely a népszövetségi kölcsön felvétele előtt nagyon is kényelmetlen helyzetbe hozta a magyar kormányt. (Veszedelmes érvelés ez, hiszen így az összes kisebbségi sorban élő magyarokról az új államok kijelenthetik, hogy nem

loyalis állampolgárok és ha nem kelnek ki a mostani államok jogtalanságai ellen, ez azért van, mert helyettük ezt a munkát elvégzi Magyarország magyarsága.) Mellőzve a terméketlen szócsatákat Rajniss fejtegetéséből le kell szűrni azt a tanulságot, hogy az antiszemiták felé a harcot nem kell teljesen a felekezeti sajtóra bízni, hanem a zsidóság vezetőinek igenis ki kell állniok a gátra és kifejezést adni véleményünknek, amivel talán megnyugtatólag hatnak. Mert tényleg szükséges a józan hang, amely a bajt, ha nem is szünteti meg, de talán enyhíti. Hogy nem szünteti meg, bizonyítja a Pester Lloydban megjelent fejtegetés, melyben *Németh* Imre képviselő józan hangot használ, azonban húsba vágó minden szava.

A zsidó bűnlajstrom

Megállapítja, hogy a magyar nép igenis antiszemita és csak ezért tudott a német propaganda ilyen nagy hatást elérni nálunk. Ehhez járul az elmúlt évek reform jelszavai, melyek felcsigázták a nyomorgó parasztsztyály reménységeit. A hitbizományokról és telepítésekről szóló javaslat nem tudott eredményt elérni, részben a zsidó tőke kicsinyessége miatt, de főképp hatalmas körök közbenjárására és mivel hogy ezért vállalni kellene a felelősséget az elmúlt rezsim vezető férfiai a vidéki zsentrik, az ezerholdasok legokosabbnak vélik a zsidóságot odaállítani, mint mindennek az okozóját. A józanul látók sem akarnak beszélni, mert ennek is a zsidóság az oka. Nem támogattak eléggé keresztény vállalkozásokat. (amelyek — ellene irányultak.) Ha csődbe jutott valamelyik zsidóellenes vállalkozás, mértéktelen módon kifejezést adott a sajtó az örömének. A zsidó frontarcosok sem viselkedtek szeré-

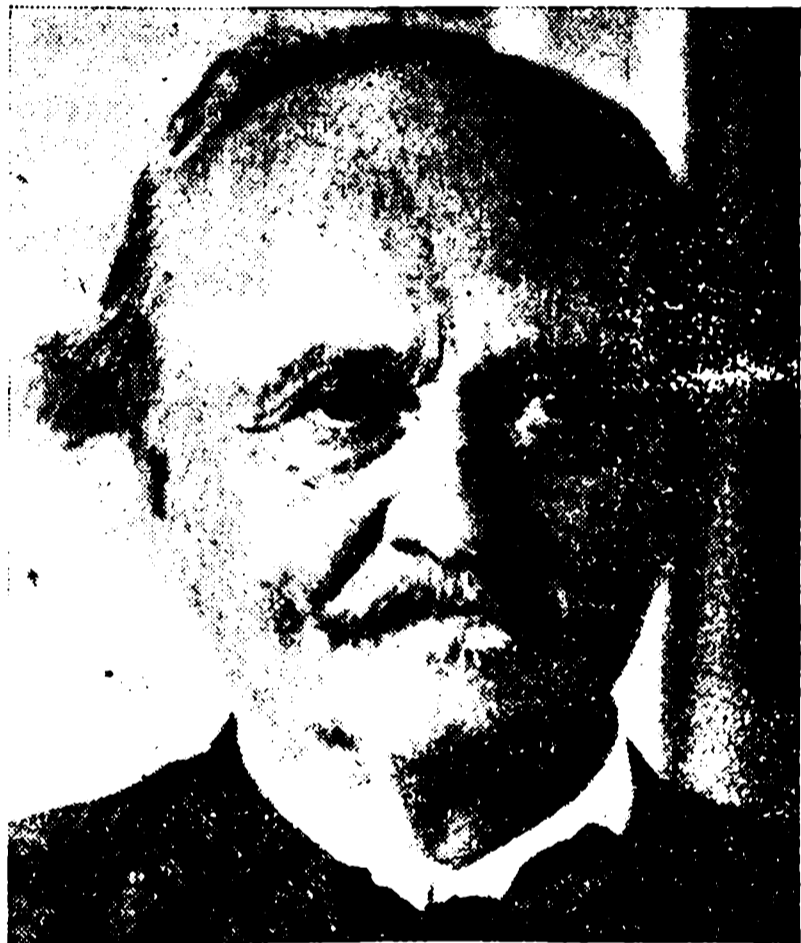

Részlet a Szombat jubiláris számából

Báró Wlassics Gyula

A magyar országgyűlés Felsőházának és a Magyar Királyi Közigazgatási Biróságnak nyugalmazott elnöke, nyugalmazott kultuszminister, valóságos belső titkos tanácsos, felsőházi tag, stb., stb.

*A 10 éves Szombatot szívből
köszönti*

Báró Wlassics Gyula

Levél a szerkesztőhöz

Kedves Főszerkesztő Ur!

Mélyen lekötelez figyelmével, amellyel szerény munkámat említésre érdemesnek találja, nem szeretnék azonban idegen tollakkal ékeskedni, a magyar Majmuni-irodalmat Intézetünk egyik legjelesebb hallga-

tója, Scheiber Sándor állítja össze, hihetetlen nagy szorgalommal és páratlan hozzáértéssel. Magamnak csak a buzdítás szerepe jutott. Ez a munka valóban nagyjelentőségű lesz, mert ki fog belőle tűnni, hogy a magyarnyelvű Rambam-irodalom legalább oly gazdag, mint a legelterjedtebb világnyelveken napvilágot látott irodalmak egyike-másika. Ezzel azonban még nem kapunk teljes képet. Magyar zsidó tudósok egész sora a legelőkelőbb szerepet viszi a modern Majmuni-irodalom nemzetközi művelése körül. Német, héber, angol és francia nyelven nagyszámú önálló munkát és cikkeket publikáltak a magyar zsidó tudomány büszkeségei: Bacher Vilmos, Kaufmann Dávid, Blau Lajos, Löw Immánuel, Gutmann Mihály és mások.

Mindenképen jogos volt tehát az elhatározás, hogy a világszerte megnyilvánult Majmuni-kultusból a magyar zsidóság is kivegye az őt megillető részt. Nyolcszázéves jubileuma alkalmából — ha elkésve is — egy Emlékkönyvet kívánunk kiadni héber és magyar nyelven, amely hazai kutatók, dr. Guttman Mihály, dr. Blau Lajos z. c. l. dr. Zsoldos Jenő, Guttman Henrik és az említett Scheiber Sándor dolgozatait fogják tartalmazni. Résztvesznek még benne a külföldiek közül: Prof. dr. J. L. Landau, Dél-afrika főrabbija, prof. dr. Luis Finkelstein, New-Yorkból és dr. Kaminka Armand, a bécsi Majmonides-Institut igazgatója. A sorok írója pedig Rambam összes műveire vonatkozó hébernyelvű kommentárokat és megjegyzéseket állítja össze.

A munka megjelenésének lehelővététele a jubileumi bizottság működésének köszönhető, amelynek dr. Barna Károly és dr. Hevesi Simon vállalták az elnökségét. Hála illeti meg a Pesti Izr. Hitközség és a Pesti Chevra Kadisa elnökségét, elsősorban Stern Samut, Kramer Miksát, Epler Sándort és dr. Endrei Henriket, akik a tőlük megszerzett lelkesedéssel karolták fel az eszmét.

*Maradok Főszerkesztő Uramnak leg-
őszintébb, igaz tisztelője:*

Dr. Löwinger Sámuel

A szedőszekevény ördöge

Reflexiók az előjárói tanfolyam eszméjéhez.

Ez a csúfondáros fekete ördögöcske már sok kellemetlenséget okozott a szerkesztőknek. A közelmúltban történt, hogy lányok számára készült lapban betücsere folytán trágár kifejezés botrányoztatta meg az olvasókat. Elcsapták a szedőt, a korrektort és új, óvadékos korrektort alkalmaztak. De az ördög nem alszik! A szerkesztő bossánatkérően bejelenti, hogy a korrektor pönalé mellett garantálja, hogy a jövőben ilyen durva hiba nem fog előfordulni. Csakhogy a szedő elcsereéli a helyreigazítás egy szavának egyik mássalhangzóját, a korrektor nem veszi észre és még nagyobb botrány támad. Így dolgozik szép csendben a szedőszekevény ördöge.

Utóbbi időben velem is sátánkodik a szedőszekevény. Utolsó számunkban közreadtuk dr. Adorján Árminnak, az erdélyi orsz. iroda elnökének a Szombathoz írt levelét. ebből egy sor kimaradt és ez teljesen értelmetlenné tette.

Ugyanebben a számban néhány sort írtunk arról, hogy nincs előjárói szukreszcencia, s ezért helyes volna egy előjárói tanfolyamot megszervezni és felsoroltuk exemplificative, milyen kiváló tanerők állanak rendelkezésre és főleg azokat említettük meg, akik ügyosztályokat vezetnek a hitközségnél.

De az ördög nem alszik! Kimaradt egy kiszedett sor, kimaradt *Barna Károly* és *dr. Rosenák* neve, és kimaradt a *Raus hamedabrim* — Nagy Andor, aki nemcsak mestere a szakmájának, de előadói készsége is közismert és megbecsült. Benne megvan az a ritka képesség, hogy a legszárazabb anyagot is a legnagyobb charme-al adja elő.

A pénzügytant én *Mariskánál* hallgattam. Előadása rideg volt, tankönyve száraz. Nehéz volt tőle tanulni, még nehezebb nála vizsgáztatni. Akármennyit tanult is a szigorló, jó csillagzat alatt kellett születnie, hogy a rigorózum ne bukással végződjék. Ha *Nagy Andor* jogtanári pályán működne, ő képes volna ezt a tudományszakot is vonzóan előadni.

Baráti levélben kérdik tőlem, miért nem soroltam fel az elhivatottak közt a nagyjelentőségű és országos hírű intézmények vezetőit is — az Imit, Mikéfe, Omike, Isgye, Fiúárvaház. Külföldön tanulók, Vác és más fontos egyesületek vezetőinek nevét?

Nem szándékoztam taxative felsorolni az elhivatottnak neveit. Szándékosan kihagytam a rabbinusokat, a tudósokat és írókat, a politikusokat és a törvényhozókat, felsőbb-birákat és országos nevű ügyvédeket, vállalati vezéreket és a felekezeti élet sok más értékes egyéniségeit, akik nem szerepelnek első helyen, vagy egyáltalán nem

GERECHTIGKEIT

Eine Wochenschrift gegen Rassenhass und Menschennot.

Herausgeberin: **IRENE HARAND**

Adresse der Redaktion und Administration: Wien, 1., Elisabethstr., 20. T: A 33-3-93

Jeder Freund der Wahrheit, der Gerechtigkeit und der Menschlichkeit jeder Gegner des Krieges, des Hasses und der Not lese, verbreite und abonniere die „Gerechtigkeit“. — Preis für Ungarn: monatlich Pengő 1.50

szerepelnek. Kimaradt Csergő Hugó, Hajdu Miklós, Richtmann dr. és Patai bózsef. Csak néhány nevet soroltam fel, főként azok közül, akik évek óta ügyosztályt vezetnek és így a hitközségi közigazgatás minden csínját-binját ismerik és hivatottak erről praelegálni.

Egy nagyváradi olvasóm írja: Más formában nálunk már évtizedek óta működik az Ön által kon-

templált előjárói tanfolyam. Néhai Kecskeméti Lipót az előjáróság minden ülésén jelen volt. Ő szemelte ki a leendő előjárókat, azokat előkészítette, tanította, nevelte és később begyakorolta. Aki nek az itteni hitközségben szerepe van, mind az ő tanítványa és neveltje és ez garantálja, hogy időtlen-időig az ő szellemében fogják vezetni az itteni hitközség ügyeit."

Chopin-verseny disszonáns akkordokkal

Néhány napja zajlott le Varsóban a nemzetközi Chopin-világverseny. A nagy zenei esemény megfelelő érdeklődést váltott ki, így tehát nem csoda, hogy huszonnégy állam képviselőiben nem kevesebb, mint 105 versenyző ült le a zongora mellé, hogy a győzelmi babérokért versenyezzen. Ismeretes, hogy Magyarország szép sikerrel szerepelt a versenyen, ötödik díjat szerzett egy magyar művész.

A verseny zsürijében a világ legkitünőbb zenészei és zenepedagógusai foglaltak helyet, a díj kiosztás alkalmával pedig jelen volt Moscicky lengyel köztársasági elnök, számos miniszter, a varsói polgármester és még sok polgári és katonai kiválóság. A díj kiosztás igen kellemetlen lehetett az antiszemitáknak, mert az első díjat egy 23 éves orosz zsidó fiú: Zakk Jakab nyerte el, a második díjat az ugyancsak orosz zsidó: Tamarkin Róza, egy 16 éves leány kapta. A további öt első díj közül hármat ismét zsidó nyert: úgymint Ecker Jan, Iliviczka Olga és Goldfarb Tatjana.

Az eredmény kihirdetését botrány zavarta meg. A közönség soraiban felállott egy ur és hangos szavakkal fejezte ki elégedetlenségét afölött, hogy a díjak oroszánrészét zsidók kapták meg. A botránycsináló elégedetlen antiszemita közelében ült egy magasrangú lengyel katonatiszt, aki a következőket mondta a lármás szomszédjának:

— Uram, Ön úgy látszik elfelejti, hogy itt a zsüri kizárólagosan a résztvevő művészek zongorajátékára, de nem a vallására,

vagy állampolgársága volt tekintettel. 'Azért a botrányért, amit itt rendezett, tekintse magát arculütöttnek!

A képletesen felpofozott elégedetlen gentleman később igazolta magát és ekkor derült ki, hogy az illető külföldi állampolgár.

Apám keze

Apám! Ne engedd el a kezemet!
Istenhez a te kezéd vezetett.

Mentőöv volt, ha zúgott vihar, vész;
Gránitszikla és küzdő, tettekész.

Játékszer volt csak benne az erő.
Felséges állomás, életdelelő.

Sújtottál véle, de a Szeretet
Meleg selymével simított kezéd.

Jó volna még, ha lennék kisfiad,
Aki melletted mitől se riad.

De rámszakadna bánat éjjele,
Ha áldást már nem osztanál vele.

Tartsd még soká fiui kezemet,
S legyen örökké áldott a kezéd!

Agoston Ernő

Olvasom

A lipcsei román konzulátus arról nevezetes, hogy egyetlen altiszten kívül senki sem tud románul. A vicekonzul, Práger, lipcsei kereskedő, a konzul pedig, Eisenbach ur, dúsgazdag lipcsei polgár az ottani zsidó hitközség elnöke...

OLVASOM,...

NEM OLVASOM...

Olvason

Múlt számunkban megemlítettük, hogy Molnár Kálmán pécsi egyetemi tanár, annak a Molnár Imre nagyváradi jogtanárnak a fia, akit meleg baráti kapcsolatok fűztek Apponyi Albert grófhoz. Tabéry Géza a váradi Szabadságban reflexiókat fűz Molnár Kálmán életrajzához, ő is megírja, mint a Szombat, Molnár Kálmán apjának Apponyi Alberttel való barátságát. De megírja azt is, hogy Apponyi grófot a'yai barátság fűzte magához Molnár Kálmánhoz is, aki Apponyi Albert ajánlatára került Steenockerzeelbe Ottó királyfi nevelője gyanánt. Ha igaz az a tétel, hogy a tanítványból következethetünk a tanítómesterre, úgy az is megáll, hogy a tanítómester személyéből következethetünk a tanítványra...

Olvason

Fritz Háber, a világhírű nobeldíjas német professzor, mint ismeretes, nemrégiben halt meg emigrációban egy svájci városban. Haberről illik tudni, hogy a világháborúban óriási szolgálatot tett Németországnak azaz, hogy feltalálta azt az eljárást, melynek segítségével a hadi anyaggyártásnál nélkülözhetetlen salétromot a levegőből vonták ki. Ezt az érdemeit azonban a harmadik birodalom elfelejtette és a nagy tudósnak távol hazájától, számkivetésben kellett meghalnia. Most azonban csoda történt. Districh-Ottó dr., a német náci sajtó egyik legszélsőségesebb tagja cikket írt az *Essener Nationalzeitung*-ban, amelyben többek között ezt írja: —...Hol volna Németország Fritz Haber zseniális vegyipari találmányai nélkül?... — Különösebb a sors utjai, de még különösebb a náci-mentalitás. Ha akarom zsidó, ha akarom árja.

Olvason

A német közoktatásügyi miniszter néhány héttel ezelőtt rendeletet bocsájtott ki, melyben néhány német középiskolának a cambridgei egyetemmel való megállapodás szerint megadta azt a jogot, hogy Angliában is érvényes érettségi bizonyítványokat adjon ki. A kevésszámú tanintézet között szerepel a frankfurti „Philantropin” reálgimnázium is, a frankfurti zsidó hitközség intézete.

Olvason

Lengyelországi Tomaszow Lubelski községben néhány nappal ezelőtt meghalt az ottani római katolikus plébános: Bogatek Julián. A városka zsidó lakossága a keresztény lakossággal együtt őszintén gyászolja ezt a derék papot, aki mint igazi jó keresztény, igazán jó ember is volt. Háború után, mikor különféle pogrom-bandák veszélyeztették a zsidó lakosság vagyonát és életét, Bogatek plébános gyakran saját élete kockáztatásával mentette meg a zsidók életét. Azóta is számtalan prédikációt tartott a templomban a fajgyűlölet és zsidóüldözés ellen. Temetésén a keresztény lakosságon kívül Tomaszow Lubelszki község minden zsidója megjelent...

Olvason

A Washingtonban üléselő palesztinai konferencia elhatározta, hogy nagyszabású akcióval segíti elő a Keren Hajessod célkitűzéseit. A konferencia, melyen az U. S. A. minden részéből több, mint 2000 képviselő és vendég vett részt, elhatározta, hogy részjegyzések útján 4.5 millió dollárt gyűjt össze a Palesztina munka céljaira...

Olvason

hogyan az amerikai „Liberty” c. folyóirat kérdést intézett Lloyd George-hoz, hogy mi a véleménye az európai zsidóüldözésről.

A nagy angol államférfiu ezeket felelte:

Csak lángoló szavakkal tudnék a kérdésre válaszolni! Bizonyos, hogy az a mocsári bacillus, amelyet antiszemitizmusnak hívnak, megint szétfroccsenti ronda mérgét a szivekben éppen úgy, mint Torquemada idejében.

A megváltás a zsidó néptől jön, mondja a Biblia. Mégis üldözik azt a népet, amelytől a megváltás jön és amelynek szelleme megalapozta az erkölcsi világrendet.

Miért bántják a zsidókat?

Azért, mert fennmaradtak évezredek óta és fennmaradásuk szerencsésé vált az egész civilizált világnak és olyan értékeket adtak nekünk, amelyek nélkül nem is élhetnénk.

A zsidóság produkálta a világ legkülönb irodalmát. Ő szülte a kereszténységet és a hála az, hogy ki akarják irtani a világból.

Akiben él még az isteni hit egyetlen szikrája, az köteles a zsidók mellé állni ebben a harcban!

Olvason

A 300 éves Descartes jubileumot, melyet augusztus 6-án rendeznek s amely egyidejűleg a kilencedik nemzetközi filozófus-kongresszus is lesz a híres francia zsidó filozófus, Henry Bergson fogja megnyitni és ő fog elnökölni.

Olvason

Nem kell feltétlenül cionistának lenni ahhoz, hogy az ember őszinte tisztelettel ne adózzon az alábbi nevek iránt, amelyek a jeruzsálemi héber egyetem kurátorainak aláírásaként szerepel a kuratorium egyik napokban megjelent kiáltványában. Az aláírók a következők:

Dr. J. L. Magnes, Salmann Schocken, Prof. Ch. Weizmann, Dr. Cyrus Adler,

Philadelphia; Senator S. Van den Berga, Den Haag; Prof. S. Brodetsky, London; Prof. Martin Buber, Heppenheim; Dr. A. Büchler, London; Hon. B. Cardozo, Washington; Prof. R. Ehrmann, Berlin; Prof. A. Einstein, Princeton; Prof. S. Freud, Wien; Oberrichter Gad Frumkin, Jerusalem; Justice L. Greenberg, Johannesburg; Prof. J. Hadamard, Paris; Chief Rabbi Dr. J. H. Hertz, London; Mrs. E. Jacobs New York; Dr. D. I. Kaliski, New York; Berl Kaznelson, Tel Aviv; Judge Irving Lehmann, New York; Dr. É. Libman, New York; Hon. Julian W. Mack, New York; Walter E. Meyer, New York; Prof. L. S. Ornstein, Utrecht; Dr. Nathan Ratnoff, New York; C. Rosenbloom, Pittsburgh; James de Rothschild, London; Harry Sacher, London; Sir Herbert Samuel, London; Dr. M. Schlössinger, Jerusalem; Roger W. Straus, New York; M. M. Ussischkin, Jerusalem; Felix M. Warburg, New York; Dr. I. S. Wechsler, New York; Dr. Stephen S. Wise, New York.

Olvason

Elkészült néhai dr. Kecskeméti Lipót főrabbi síremlékterve. A hitközség nem hirdetett pályázatot, ennek ellenére több, mint husz tervezet érkezett, közöttük

TIVOLI FILMSZÍNHÁZ

TELEFON 123-049

VI. NAGYMEZŐ-U. 8

Április 1-4-ig

**Tolnay Klári, Ráday Imre, Rátkai Márton,
Rózsahegyi Kálmán, Vizvári Mariska**

TISZTELET A KIVÉTELNEK

Zenés vígjáték

Közreműködik a Budapesti Hangverseny Zenekar és Pertis Jenő cigányzenekara.

ÉS FÉNYES KISÉRŐ MŰSOR

VILÁGHIRADÓ

A folytatólagos előadások kezdete köznap: fél 4 órától, vasár- és ünnepnap fél 2 órától tolytatólag

Az első előadás mérsékelt helyárrakkal

Jegyelővétel egy órával az előadás megkezdése előtt, vasár- és ünnepnap pénztárnyitás d. e. 11 órakor

tük nem egy Budapestről is. Híre futott, hogy a hitközség a Kecskeméti emlékalbum eladásainak bevételéből gyönyörű sirkövet készül állíttatni. Ez azután izgatta a művészi fantáziákat.

A bizottság hosszas vita után úgy határozott, hogy első helyen Szini Sebő Zoltánnak, a kiváló oradeai művésznak tervezetét fogadja el. Megkapó és harmonikus Sebő Zoltán terve. A mű, amely tiszta fehér ruszkicai márványból fog épülni, nyitott tóratekeresztet ábrázol, rajta a sir felirattal. A márványtóra előtt márványlap és ezen ugyancsak márványból egy hatalmas könyv: Kecskemétinek a prófétákról irt tanulmányát jellemzendő. A könyvön a következő szavak:

A próféta a prófétákról.

Egységes, felemelő, nemesen egyszerű ez a siremlék, méltó a halotthoz, akinek nevét hirdetni fogja és méltó a művészhez, aki megálmodta.

Olvason

Az indiai Mysoreban véres zavargás tört ki a keresztények ellen, akiket a felizgatott mohamedán lakosság megtámadott, templomukat lerombolta és hármat közülük megölt. Mi volt a keresztény kisebbség megtámadásának az oka? A vérvád-mese! A felelőtlen izgatók elterjesztették azt a hírt, hogy a keresztények rituális okokból megölték egy mohamedán gyermeket... Hát ilyen a vérvád!

Olvason

A Jeruzsálemben megjelenő „Haboker” című lapban megjelent egy közlemény, amelyet a lap egy haifai olvasója küldött be. A közleményben a következőket mondja el a haifai telepes: Egy erősen és tipikusan zsidó kinézésű szabó munkát keresett. Napról-napra megjelent a haifai munkaközvetítő hivatalban, ahol azonban állandóan azt a választ kapta, hogy nincs munka, jöjjön talán holnap. A munkaközvetítő hivatal előszobájában megszólította a mi szakállas, tipikusan zsidó kinézésű szabónkat egy fiatalember, aki kétségkívül jóakarattal a következő tanácsot adta a szabónak: „Vágassa le a

szakállát és a pájlesztát, majd akkor könnyebben kap munkát”. A szabó megfogadta a fiatalember tanácsát, levágatta szakállát, pájlesztát és másnap csakugyan kapott is munkát. Mindez, — írja a haifai informátor — nem Varsóban vagy Lembergben történt, hanem a zsidó Hadar Hakarmelben, Haifában.

Nem olvasom

Einstein kétségkívül nagy tudós, a világ legkiválóbb fizikusa és minden zsidó joggal büszke reá. Amíg Einstein megmarad a csillagok világában, a relativitási elmélet felhők felett járó rejtélyes szférájában, addig nincsen semmi baj. Mihelyt azonban ez a nagy tudós leszáll a csillagok közül a földre és földi dolgokkal kezd foglalkozni, mindjárt valami kellemetlenség támad. Valahányszor politikai vagy nemzetgazdasági nyilatkozatot tesz, azt olyan szerencsétlenül teszi, hogy többet árt, mint használ az ügynek. Most is leszállt a földre és nyilatkozott a spanyol polgárháború ügyében. Véleménye szerint a madridi kormánynak van igaza és a demokratikus államoknak kötelességük lett volna energikusabban közbelépni a madridi kormány érdekében, hogy ne fejlődjenek a dolgok idáig. Tényleg kellett volna ezt a „testvéri kötelesség” néven. Einstein „testvéri kötelessége” viszont az lett volna, hogy nem nyilvánít véleményt a spanyol ügyekben. Hiszen már úgyis az egész világ bolsevizmussal vádolja a zsidóságot és az ilyenfajta nyilatkozatok csak megerősítik a világot tévhitükben. A madridi kormány nagyon kevés hasznát fogja látni Einstein szimpátia-nyilatkozatának, a zsidóság ellenben annál több kárát. Maradjon csak Einstein a csillagok között, a relativitás elméleténél, mert ideleln a földön könnyen félreérthetik kétségkívül tisztaszán déku nyilatkozatát.

Olvason

A varsói Szentegylet egy német nemzetiszocialistától, Hans Bodenzeitertől azt az ajánlatot kapta, hogy egy autót ajándékoz neki azért, mert Lengyelországban elhunyt anyjának holttestét Németországba szállíthatta. A Chevra az ajánlatot nem fogadta el, azzal az indokolással, hogy nem fogad el egy olyan nácitól ajándékot, akinek zsidó anyja volt és ő már ennyire eltávolodott a zsidóságtól.

Dr. KOHLBACH BERTALAN:

K i t é r é s

Negyven évvel ezelőtt történt. Eljött hozzám két keresztény tanuval egy fiatal iparos és bejelentette, hogy a zsidóságból kilép.

Derék két mesterember volt a tanuja; ünneplőben jöttek a zsidó paphoz, aki természetesen udvariasan fogadta és néhány a hithez való hűségre marasztaló, de eredménytelen szó után kijelölt két hetet, amelynek elmúltával másodszor jelentkezzenek.

Mielőtt a fiatalember kiment volna, a rabbi magához intette egy ablakmélyedésbe és azt kérdezte tőle: „Vannak még szülei?” Azt válaszolta: „Meghaltak.” — „Szokta-e sirjukat felkeresni?” Igenlő választ adott. „Hogyan áll majd édesanyja, édesapja sirja elé, ha elhagyta hitüket, amelyben Magát, fiam felnevelték, amely vallás áldásával elbocsátotta az apa egyetlen fiát, hogy idegenbe is érezze az apai áldást?”

A rabbira nézett... nem jelentkezett újból; zsidó maradt.

Találkozván az áldott emlékű apátplebánossal; tudakolta, mi történt avval a fiatal emberrel. Elmondtam neki a tényt, megértett.

Ez a jó, ma annyira szidott háboru előtti időben volt.

Aki ma kitérni *kényszeren* vagy akar, azt ritkán viszi rá az embertársa, még ritkábban tartja vissza a rabbi marasztaló igéje. Nálunk még nincs fajelmélet, nem is lehet, mert Szent István bölcs királyunk intelme él minden igaz és hűséges magyar szívében és eszében, de *rendkívül gyakori a térítés és kitérés.*

Még a háboru előtt is volt, különösen az intelligens, csak születésre nézve zsidó, különben zsidótlan ifjúságban a kitérés; oka volt leginkább a történelmi materializmus

A közkedvelt

M Á G N Á S

KEVERÉK

1/4 kg P 370

MEINL GYULA

r. t.

Magyarország legnagyobb

kávészaküzletéből

föltétlen elfogadása; példa a Társadalom-tudományi társaság sok értékes tagja. Volt olykor kenyérkérés is: Trefort idejében a tanári pályán, Tisza Kálmán érájában is magasabb rangu hivatalok, tisztségek elnyerése; a kitérés ritkán volt lelki probléma, mint pl. Fraknoi Vilmosnál, vagy egyik legkiválóbb zsolttárfordítónknál stb.

De jött a katastropha: Versailles, Trianon, Kun Béla, Haller és propagandája és a kitérés nem divat, sem elmélet, hanem egyrészt a *megélhetés* kérdése, másrészt a zsidóság kétezeréves tehertétele: a *tudásvágy.*

A zsidóságnak — ezt vallom több, mint *ötven* év óta — van két rétege: a *tudós* és a *gyakorlati* ember. De még az iparos, kereskedő — földműves sajnos nem lehetett — is fejet hajtott a „talmid cháchám” előtt és fiát taníttatta.

S tanul a zsidó fiu, zsidó lány. A középiskola hét osztályában jeles, a nyolcadikban is az. a tanári testület nem hagyja el jeles diákját, de ott áll előtte a *tilalomfa*, mint kereszt, de mint a szeretet és hu-

manitás szimbóluma, a horogkereszt, a szvasztika, amely a napkorong, az örök fény és éltető meleg jelképe, még a Balatonból napvilágra hozott őskelta vagy araviszk há-lónehezékeken is.

A tilalomfa felirata:

Numerus clausus, helyesebben a zsidógyűlölet zárt száma.

Hagyja abba a magyar zsidóság a kietlen, fölösleges belviszályt; kérje a törvényhozástól a numerus clausus eltörlését. Van négy kiváló egyetemünk; sok, szegény megcsontított hazánkban a diplomás; legyen az egyes fakultásokon az

érettségén kívül felvételi szakvizsga, de nem zsidó numerus clausus, ha nagy miniszterünk, Klebelsberg Kunó gróf meg is kísérelte a formális enyhítést.

Numerus clausus,

deviza-nehézség,

a zsidó elszegényesítése

okai kedves főrabbi barátom, hogy a mostani nyolcadik osztályodból két-három jó tanuló téged elhagyott.

Bizonyára dolgozik a két Országos Iroda kormányunknál, hogy ilyen kényszer-kitérések csökkenjenek, de nem tudjuk, mi van a kulisszák mögött.

„Kinos” annak, akinek zsidó anyja van...

Furcsa irodalmi per van folyamatban Wienben, amelynek középpontjában Helene Granitsch áll, aki az osztrák asszonyok szervezetének elnöknője. A múlt évben hatvan éves lett az ismert feminista és ez alkalomból felkérte dr. Kurt Sonnenfeld ismert bécsi író, hogy írja meg életrajzát. Ez el is fogadta a megbízást, de Granitsch asszony kijelentette, hogy előbb megtekinti a kéziratot, viszont az író csak úgy akarta vállalni, hogy írását senkinek sem kell bemutatni, hanem az a szabad kritika tárgya lehet.

Mi történt? A kéziratot elolvasta a biográfia főalakja és kifogásolni valót talált benne. És pedig azt, hogy anyját, aki egy prágai nagyiparos neje volt, annyira kiemeli, hogy könnyen ráismerhetnek annak származására, aki zsidó volt. Már pedig a várható nagy kitüntetésekre való tekintettel, nagyon kellemetlen volna számára, ha ez kiderülne. Ezeket a kifogásokat nem akarta az író elfogadni és nem volt hajlandó törölni az „inkriminált” részeket. Ezért Granitsch asszony eltekintett attól, hogy a könyvet megjelentesse. Sonnenfeld, akit ez az elhatározás anyagilag súlyosan érintett, pert indított Granitsch asszony, illetőleg a nőszervezet titkára ellen, aki egyúttal

a „Die österreichische Frau” című lap szerkesztője is, s akivel annak idején a szerződést megkötötte. A napokban már tárgyalás is volt az ügyben, amelyet elnapoltak, mert újabb tanukihallgatásokat fognak eszközölni.

Sok magyarázat nem szükséges ehhez a perhez. Granitsch asszony egyszerűen el akarta sikkasztani az anyját saját életrajzából, mert kiderült volna, hogy zsidó volt. Erre nyugodtan kérdezhetjük: hát így nem derült ki ez a „borzalmas” sötét pont életéből? Hiszen ezzel a perrel még rosszabbul járt. Most már a „kínos ügy” a törvénytörési rovatba került, a bécsi lapokba, holott, ha a biográfia megjelenik, akkor az „irodalom” rovatba került volna.

Milyen furcsák is a zsidó anyák. Eddig mindig azt hallottuk róluk, hogy milyen jók és mennyire igazán anyák. És most kiderül, hogy nem is olyan jók... Bizony, nem is jók... Mert mernek „zsidó anyák” lenni, ami ellen az osztrák asszonyok elnöknőjének — úgylátszik — nagyon súlyos kifogásai vannak. Egy kis bluzra akasztott cifra érem igazán megéri, hogy az ember letagadja még az édesanyját is és egy „fajrózsafa” tövét jelentse ki tulajdon anyjának...

(Népünk)

Korach és fiai lázadása — arab változatban

Mózes 4. könyvének 16. fejezete elmondja Korach és 250 társának lázadását Mózes ellen. Ismeretes a lázadás szomorú vége: a föld elnyelte a lázadókat.

1784-ben, Párisban megjelent egy könyvecske, „Apologues et Contes Orientaux“, címmel, melyet Francois Blanchet gyűjtött össze. Ebben a keleti meséskönyvben megtalálhatjuk Korach és fiai lázadásának arab változatát. Az arab parabolá, amelyben Korach neve Caroun, a következőképpen hangzik:

„Egy napon így szólt Mohamed az ő fiaihoz: legyetek jók az emberekkel szemben, mint ahogyan Isten is jó az emberekkel, és Istenben bizzatok, ne pedig az emberekben, nehogy úgy járjatok, mint a szerencsétlen Caroun járt. Caroun édes unokatestvére volt Mózesnek, azonban nyomorban élt és bánatos volt az ő szíve. Mózes akkor megsajnálta őt és megtanította őt arra a művészetre, hogy kell közönséges fémből aranyat csinálni. Caroun csakhamar meggazdagodott, de egyszersmind hálátlan, kapzsi és istentelen lett. Lázította a népet Mózes ellen, vonakodott megadni Istennek azt, ami jár, nem fizette a papoknak a dézsmát. De Isten legjobban azért háragudott meg, hogy megkeményítette szívét annyira, hogy azt még a szegények könnyei sem voltak képesek meglágyítani. Kemény szívről úgy leperegtek a szegények könnyei, mint ahogyan az eső lepereg egy ércgolyóról. Mózes szelidségének és türelmének minden forrását megyitotta, de nem tudta megjavítani Carount. Ekkor Mózes Istenhez fordult és kérte, hogy ezt a megbotránkoztató és javíthatatlan bűnöst büntesse meg. „Büntesd te magad, — válaszolta az Ur — átengedem neked, tégy vele, amint megérdemli!“ Ekkor Mózes parancsára megnyílt a föld és elnyelte először Caroun tűzhelyét, aztán népe sátrait, felszereléseit, feleségét és gyermekeit, akik éppen olyan gonoszak és kapzsiak voltak, mint ő maga.

Végül elnyelte a föld az összeharácsolt töméntelen kincset, amelyet Caroun jobban szeretett feleségénél és gyermekeinél is. Mikor elkezdődött a baj, mikor a föld először rendült meg Caroun lábai alatt, a bűnös férfi megalázkodott és könyörgött Mózesnek, hogy bocsássa meg vétkeiket, de már ekkor késő volt és hiába könyörgött még három ízben, az istenítélet befejeztetett. Testvéreim, — fejezte be Mohamed — a gonosz Caroun megérdemelte a büntetést és a szerencsétlenséget. És mégis néhány nap múlva az Ur így szólott Mózeshez: „Ó Mózes, négyszer könyörgött bocsánatért Caroun, de te hajthatatlan maradtál. Ha hozzám fordult volna és csak egyetlenegyszer hozzám fohászkozott volna, én megbocsájtottam volna neki..“

WALTER KORNICK KÖZLÉSE.

Olvasom

Niccolo Castellino professzor, neves fasizta politikus, az olaszországi újságkiadók egyesületének elnöke, érdekes előadást tartott a napokban, amelynek címe: „Az olasz fasizmus és Németország“ volt. Castellino professzor előadásán előkelő politikai személyiségek, így többek között a diplomata testület is jeylen volt. A professzor előadása során kijelentette, hogy a német fajelmélet teljesen téves és lehetetlenség a biológiai vérelméletet a nemzet és a népközösség alapjául felállítani. A fajelmélet chiméra. Castellino súlyosan elítélte az antiszemitizmust és kijelentette, hogy Olaszországban sohasem lesz „zsidókérdés“.

A TIVOLI FILMSZINHÁZ műsora április 1-től csupa szenzáció. A fősláger Tisztelet a kivételnek, nagysikerű, zenés vígjáték, Tolnai Klári, Rádai Imre, Rózsahegy Kálmán, Kővári Mariska és Rátkai Mártonnal a főszerepben. A kísérő műsor is elsőrangú. A jegyrendelés telefonja: 12-50-49.

HIREK

VÁLTOZÁS A SZOMBAT KIADÓHIVATALI SZEMÉLYZETÉBEN. Basch Sándor, a Szombat kiadóhivatali tiszviselője a lap kötelékéből kilépett.

A KECSKEMÉTI EMLÉKALBUM, melyet dr. Faragó Viktor váradi hitközségi titkár szerkesztett, megjelent és már Budapesten is kapható. Az emlékalbum ára 4 P, kapható dr. Schwarcz Benjámín főrabbinál, Budapest, VII. Aréna-ut 11.

NŐI ISTENTISZTELETEK A DOHÁNY UCCAI TEMPLOMBAN. A pesti izraelita hitközség előljárósága az idén is rendszeresíti Peszach és Sevuosz között női istentiszteleteinek sorozatát és 5 szombaton: április 10, 17, 24, május 1- és 8-án mindenkor déli 12 órakor külön istentiszteletet rendez a nők számára a Dohány uccai főtemplomban. Az első női istentisztelet április 10-én, szombaton délben 12 órakor lesz a Dohány uccai templomban, mely alkalommal dr. Hevesi Simon vezető főrabbi kezdi meg a vallásos szemlélet eszmekörét érintő bölcselmi tanításait.

KECSKEMÉTI VILMOS MEGHALT.

Megdöbbenően hatott ránk a hír, hogy Kecskeméti Vilmos, a Zsidó Élet szerkesztője hétfőn reggel hirtelen elhunyt. E lapokban gyakran szembenálltunk vele, de amennyire lehet megtartottuk kölcsönösen a genfi konvenciót. Pályafutása azonban alkalmas arra, hogy elgondolkodjunk a felekezeti ujságíró sorsáról. Éveken keresztül dolgozott egy szerkesztőségben, ahol a zsidóság hivatalos vezetőinek irányát szolgálta, majd különféle

körülmények arra indították, hogy új lap alapításával az ellentétes parton kössön ki. A harcot állta kitartással, kitűnő rutinnal, erős idegzettel és most elesett a harc mezején... Elgondolkodunk sorsán. Eszünkbe jut Mikszáthnak egy mondása: „Az ujságírók sokszor oly párbajsegédek, akik a párbajozók ügyét annyira szívükön viselik, hogy amikor a párbajozók már békejobbot nyújtottak egymásnak, ők még hadakoznak.” A zsidó ujságíró odaadja szívét, lelkét, meggyőződését, sokszor imaginárius eredményekért és haszonért.

Együttérző lélekkel, hirtelen összeroppánása feletti megilletődöttséggel, fájdalmat keltő tragikus elhunyt miatti gyászban ismételjük az ősrégi bibliai búcsúszózatot: „Léch besolaum.” Pihenj békében, bajtársunk, Kecskeméti Vilmos, emlékedet mindenkör a kegyelet mélabújával fogjuk övezni.

HIBAIGAZÍTÁS. Mult számunkban adtuk közre dr. Adorján Árminnak, az erdélyi és bánáti Országos Iroda elnökének a Szombat jubileuma alkalmából írt levelét. A levél utolsó mondatába hiba csuszott be. A mondat helyesen így hangzik: „... dolgozzunk tovább, távol egymástól, mégis egymáshoz közeli lélekkel, lankadó erőnk dacára vallásunk, felekezetünk nem fogyó szeretetével.”

HIRDETMÉNY

Az Országos Magyar Izr. Ösztöndíj-egylet a magyarországi főiskolákat látogató hallgatók (rabbiképzőintézeti, jogi, orvosi, bölcsészeti kari, műegyetemi, színművészeti, képzőművészeti és zeneművészeti főiskolai növendékek) részére 30 rendbeli, egyenként 50 pengős ösztöndíjra pályázatot hirdet, mely ösztöndíjából 10 darab orvostanhallgatók között kerül kiosztásra. Az indexszel és személyes bizonyítvánnyal felszerelt folyamodások f. évi március hó 31. napjáig nyújtandók be Eppler Sándor egyleti titkárnál (Budapest, VII., Sip utca 12. II. emelet 40.)

Dr. Mahler Ede

Eppler Sándor

Felelős szerkesztő és kiadó: Dr. Kenéz-Kurländer Ede, Budapest, VI. gr. Zichy J. u. 43. Telefon: 1-271-35. — Előfizetés ára: egész évre 30 pengő, egyszerű papíron 20.— P. Postatakarékszám 16.760

NADOR NYOMDA, Budapest, VI., Vörösmarty ucca 47/a. Tel.: 1-128-98

Országos Rabbiképz - Zsidó Egyetem Könyvtára